

Kwasizabantu - een Zuid-Afrikaanse leefgemeenschap

Voorwoord door Dr. Gabriele Lademann-Priemer

In de jaren 80 bezocht ik de Zuid-Afrikaanse leefgemeenschap Kwasizabantu in KwaZulu-Natal en had een onderhoud met Erlo Stegen, de oprichter en leider. Hij benadrukte dat het hem niet ging om een nieuwe kerk te stichten, maar dat het om een interconfessionele zendingsorganisatie ging. Wanneer mensen zich door genezing of woordverkondiging tot het christendom bekeerden, zouden ze vanaf dat ogenblik naar plaatselijke kerken in hun omgeving doorverwezen worden.

Ik was er niet helemaal zeker van of dat in alle gevallen wel zo was; toch ervaaarde ik dat zendingen van de Ev. Luth. Kerk en veel bezoekers uit Europa heel onbevangen met Kwasizabantu omgingen, contacten aanknoopten en met hen van gedachten wisselden.

Verder zag ik, dat op de locatie van de leefgemeenschap plantages waren en in een winkel producten van goede kwaliteit voor redelijke prijzen werden verkocht. Ook de Sparwinkels in de omgeving die met Kwasizabantu verbonden waren, golden als goed en hanteerden billijke prijzen.

Toch waren veel Afrikanen en lutherse predikanten heel kritisch, maar zonder de precieze redenen voor hun scepsis te noemen.

De heer Stegen benadrukte tegenover mij, dat zij elke drie maanden naar de "heidense gebieden" gingen van het voormalige Zoeloeland. Met name in het gebied rond Tugela Ferry bekeerden zich waarzegsters en waarzeggers, die dan hun tovervoorwerpen verbrandden. Ik heb foto's van zulke verbrandingsceremoniën gezien. Tugela Ferry ligt in het Msinga district en was in de tijd van de Apartheid een woongebied voor Zoeloes, een zogenaamd thuisland. In deze plaats stond indertijd een ziekenhuis van de Schotse zending. De traditionele Zoeloerelgie heeft overigens lang stand gehouden in het Msinga district.

Ondanks dat vroeg ik me af, waar al die waarzeggers vandaan zouden komen, die steeds maar bekeerd werden. Ik vond het verdacht en vroeg me af of deze bekerings- en verbrandingssamenkomsten niet in scène gezet waren.

Enige interviews met mensen binnen Kwasizabantu leverden verhalen op, dat de één van een ziekte en de ander van alcoholverslaving was genezen onder de christelijke invloed van de heer Stegen. Voor Afrikaanse begrippen was het niet erg spectaculair, want dergelijke genezingsverhalen worden overal gehoord.

De Europeanen en in het bijzonder de vrouwen die langdurig Kwasizabantu bezoeken, maakten op mij op de een of andere manier een vermoeide en uitgeputte indruk. Volgens een verklaring van de leiding kwamen zij om voor een periode van 12 dagen in het genezingscentrum te logeren.

Later vernam ik, dat er ook in Europa onderafdelingen waren van Kwasizabantu. Een bezoek bij de Duitse leiding maakte na kritische vragen duidelijk dat vrouwen en mannen gelijk behandeld worden, dat men oecumenische contacten nastreeft met de kerkelijke buurgemeenten en dat klachten over incidenten nagegaan worden.

Hier volgt een bijdrage van de heer Albert Pilon uit Nederland, die onderzoek deed naar de gemeenschap en veel exleden in Europa en Zuid-Afrika heeft geïnterviewd.

ERLO STEGEN, DE KONING EN ZIJN CULT

Een beknopte studie naar het ontstaan van de multiraciale geloofsgemeenschap Kwasizabantu in KwaZulu-Natal, Zuid-Afrika, en de transfer naar Europa met de sociaal-psychologische consequenties daarvan voor haar volgelingen.

door Albert Pilon

inleiding

In het jaar 2000 kwam een hardnekkig aanhoudende geruchtenstroom opgang, die Kwasizabantu en haar leider Erlo Stegen in een kwaad daglicht stelde. Een commissie van de Zuid-Afrikaanse *Evangeliese Alliansie* o.l.v. Ds. Moss Nltha¹ verklaarde dat Kwasizabantu op een sekte is gaan lijken, omdat ze zichzelf als een exclusieve weg tot God ziet. Hij baseerde zijn uitspraak op de getuigenverklaringen van 20 ex-leden die voor de commissie verschenen. Daarna verschenen krantenkolommen volgeschreven over vermeend bedrog, machtsmisbruik, geheime fondsen, gedwongen echtscheidingen, verkrachtingen, lijfstraffen, een geval van doodslag en connecties met de geheime dienst in de tijd van de Apartheid.

Tot 1999 hadden theologen van naam, afkomstig uit verschillende landen, overwegend positief over Kwasizabantu geschreven. In de academische wereld verschenen verschillende artikelen in wetenschappelijke tijdschriften, die zich met Kwasizabantu identificeerden. Dr. K. E. Koch en Dr. P. Beyerhaus waren nauw met Kwasizabantu verbonden. Verscheidene Duitse theologen bezochten meer dan eens Kwasizabantu.

wie is Erlo Stegen?

Erlo Stegen² werd geboren in 1935 en groeide op in Zuid-Afrika als boerenzoon. Zijn voorouders waren nazaten van Duitse immigranten. Zij kwamen uit Noord-Duitsland en hadden gehoor gegeven aan de *Gottes Rufer in der Heide*: Louis Harms³. Hij was de oprichter van het Hermannsbürger zendingsgenootschap dat pionierswerk onder de Zoeloes verrichtte in Natal. Als gevolg van zijn arbeid werden Ev. Luth. Kerken voor zowel Zoeloes als blanken gesticht. Stegen groeide op in een blanke Ev. Luth. Kerk en kwam onder de indruk van Ds. Anton Engelbrecht, die van 1945 tot 1951 in Lilienthal stond. Engelbrecht was een intelligent persoon met charisma, die later het kerkelijke gezag afwees en een eigen onafhankelijke gemeente oprichtte⁴. Stegen stond 23 jaar onder zijn invloed, eerst als gemeentelid, daarna als leerling van zijn Bijbelschool en vervolgens als evangelisatiemedewerker. De vorming van Stegens karakter, zijn religieuze ontwikkeling en zijn concept van zending werden ontegenzeggelijk mede bepaald door Engelbrecht.

¹ Evangeliese Alliansie van Zuid-Afrika, 2000. Verslag van 23 juni aangaande de Kwasizabantu Zending. Pietermaritzburg. Ca. twintig exleden en medewerkers hebben getuigd voor een jury.

² DU TOIT W, 1990. God se Genade – die verhaal van Kwasizabantu (Afrikaans), uitgave in eigen beheer door du Toit, Durban: pg. 16-21.

³ PAGEL A, 1978. Ludwig Harms – Gottes Rufer in der Heide, Erlangen: Verlag der Ev. Luth. Mission (D).

⁴ BECKEN Hans-Jürgen, 1960. In opdracht van de Ev.- Luth. Hermannsbürger Mission te Hermannsburg, Duitsland stelde hij een rapport op over het reilen en zeilen van Engelbrecht. Archief Herm. Mission (D).

wat is Kwasizabantu?

Kwasizabantu is een multiraciale geloofsgemeenschap in KwaZulu-Natal in Zuid-Afrika, die door een opwekking van het christelijke geloof ontstaan zou zijn. In 1970 verkreeg Erlo Stegen een stuk grond nabij Kranskop, tussen een Zoeloe en een blank woongebied en noemde deze plaats Kwasizabantu (plaats waar mensen geholpen worden). Op deze locatie bouwde hij woongebouwen, scholen en een auditorium met 8.000 zitplaatsen. Ook vestigde hij er allerlei bedrijven, die veel werkgelegenheid met zich meebrachten en uitgroeiden tot een belangrijke economische factor. Nu wonen er ongeveer 1500 mensen.

Kwasizabantu trekt mensen uit de hele wereld aan, die daar hun geestelijk leven "beproeven in het licht van de opwekking". Uit Europa zijn regelmatig circa 50 mensen aanwezig.

wat is opwekking?

Opwekking is een begrip dat gebruikt wordt door christenen die geestelijke vernieuwing zoeken. Zij ervaren hun geestelijke en kerkelijke leven als dor en droog. Door gebed en toewijding proberen zij God te bewegen hen tot verandering te brengen. Soms worden individuen, kerken of een hele omgeving aangeraakt door de Geest van God, waarbij het effect daarvan jarenlang te zien te blijft. Het zoeken naar opwekking is legitiem. Helaas gaat het bij het zoeken niet altijd goed, zoals in het geval van Kwasizabantu.

het begin van Stegens opwekking

Stegen begon zijn loopbaan als evangelist en deed 12 jaren tentevangelisatie onder de Zoeloes, maar zonder succes⁵. Om uit de impasse te raken probeerde hij allerlei charismatische methoden uit en bezocht o.a. de Zionisten (wie zijn de Zionisten⁶) om te kijken waar de sleutel van hun succes lag⁷. Toen niets mocht baten zonk de moed hem in de schoenen. In die tijd kwam hij dagelijks met een aantal Zoeloes in Maphumulo samen om te bidden. Op zekere dag kregen ze het idee dat God iemand zocht, die als kanaal van God zou kunnen fungeren en tot hen zou kunnen spreken. Niet lang daarna daalde de "Geest" op de Zoeloevrouw Masaga neer (*uthole uMoya*)⁸. Zij werd Stegens gebedsvrouw (*abathandazi*), die hij sindsdien steeds zou raadplegen. Door de ontmoeting van Stegen met deze Zoeloevrouw vond een verstrengeling plaats van de traditionele Zoeloe religie met het christelijke geloof. Een interreligieus experiment dat waarschijnlijk tot de huidige dag voortduurt: een blanke zendeling, die een Zoeloevrouw in trance laat gaan en zo rechtstreeks toegang tot God meent te hebben. Hij krijgt direct antwoord op al zijn vragen en is zo altijd precies van Gods wil op de hoogte⁹. Daarom moet iedereen naar hem luisteren.

Stegen vond zijn ervaring zo belangrijk dat hij iedereen opriep om hun geestelijk leven bij hem en zijn Zoeloe profetes te laten doorlichten¹⁰. Hij maakte de trances wijd en zijd

⁵ STEGEN E, 1993. Opwekking begint bij jezelf, Middelstum: Stg Kwasizabantu Zending, pg. 41.

⁶ SUNDKLER, BGM 1976. Zulu Zion, and some Swazi Zionists, London: Oxford University Press.

⁷ REDINGER E, voormalig gemeentelid en medewerker van Claridge, medewerker van Stegen van 1967-1968, interview op 28-12-2006.

⁸ MBANGO O, medewerker van Stegen in 1967, getuigenis in 2001.

⁹ REDINGER E, *ibid.* getuigenis punt 34 en 35.

¹⁰ BARTELS H, voormalig gemeentelid van Claridge, interview op 13-11-2004.

bekend, zodat van heinde en verre mensen kwamen opdagen. Stegen noemde de trances de doorbraak naar de opwekking¹¹. Langzamerhand kwamen er enkele profetessen bij. Ervaringen van warmte of vuur, genezingen, bevrijdingen, exorcisme, glossolalie, dromen en visioenen kwamen als een stortvloed opzetten¹². Op Kwasizabantu worden de Zoeloeprofetessen tegenwoordig de biddende mamma's genoemd. Stegen meent dat zij door de Heilige Geest profeteren (*ukuprofetha*); dit moet echter verstaan worden als het waarzeggen (*ukubhula*) van de traditionele waarzegger (*isangoma*)¹³.

Omdat het verloop van leden in de beweging groot is, zijn er na 40 jaar nog weinig leden die iets weten over de rol van Stegen en zijn Zoeloeprofetessen. De laatste decennia heeft Stegen de nieuwe volgelingen opzettelijk onkundig gehouden van de profetische activiteiten. Zij wijzen zelfs het bestaan daarvan als leugens en laster van de hand. Daarmee is Stegen in een spagaat terecht gekomen: enerzijds gebruikt hij de trances voor het management van zijn beweging, anderzijds is hij financieel afhankelijk van christenen die dergelijke interreligieuze experimenten nooit zullen goedkeuren.

voorschriften voor de leden als gevolg van de openbaringen

Door de dromen en visioenen werden aan de volgelingen allerlei voorschriften en gebruiken opgedragen, die leidden tot een groepsgedragscode, een heilige doctrine waar niet vanaf geweken mag worden¹⁴. Er bestaat geen handgeschreven document voor "de hoge geestelijke weg". Zonde is in de eerste plaats het overtreden van de gedragscode, want daardoor zal de opwekking tot stilstand komen en zal de hele beweging in het ongeluk storten.

Voor vrouwen is de rok een religieus symbool en jeans voor zowel mannen als vrouwen verboden. Het nastreven van absolute heiligheid manifesteert zich in de strikte scheiding van jongens en meisjes. Een voormalige leerlinge van de school op Kwasizabantu maakte bekend dat er na de schoolvakanties maagdelijkheidscontroles plaats vonden door oudere Zoeloevrouwen.¹⁵ De wijze waarop een jongen een meisje het hof hoort te maken en de wijze van huwen is één van de onaantastbare grondbeginselen van Kwasizabantu¹⁶. Seksuele relaties voor het huwelijk zijn niet alleen uit de boze, geliefden mogen zelfs niet met elkaar communiceren, elkaar leren kennen of ontmoeten. Wie tegenwerpingen maakt of hiervan afwijkt wordt geëxcommuniceerd. Dit geldt voor zowel de huwelijkskandidaten als hun ouders. De leiders zien dit als een heilige doctrine die de beweging voor het verderf zal behoeden.

¹¹ REDINGER E, *ibid.* interview op 14-07-2006.

¹² De geest viel het eerst Magasa, ook wel Hilda Dube genoemd. Later kwamen Josephina Ntsinbande, Helen Mzila en twee dochters van Dube, Thofosi en Lindiwe erbij (MBANGO O, *getuigenis* in 2001).

¹³ Critici verwijten de AIC's (Afrikaans onafhankelijke kerken) dikwijls *ukuprofetha* en *ukubhula* te verwisselen (Vgl. ZULU M / LADEMANN-PRIEMER G, 1992. Sonderheft 14: Evangelium und Zulu-Bräuche. Marburg: Africana Marburgiensia, pg. 35)

¹⁴ DAMRON G, artikel in betrekking tot gewoontes en gebruiken d.d. 13-01-2000.

¹⁵ NATAL WITNESS, 02-02-2000: Dozens tell their own stories of abuse at KZN mission

¹⁶ PECKHAM C, 1999. In zijn *Assessment of Ksb* (19-02) verwijst Peckham naar de methode van trouwen die ontstond door een bepaalde droom. Deze droom werd één van de meest controversiële grondbeginselen van Kwasizabantu.

Ondanks de 'opwekking' was er bij de blanke leden van Kwasizabantu rond 1975 nog steeds sprake van racisme. Stegen wilde dit niet meer tolereren en besloot het probleem aan te pakken. Op een boerderij nabij Kranskop werd een conferentie gehouden, waarbij de 11-jarige Zoeloeprofetes Lindiwe werd ingezet. Zij maakte in trancetoestand bekend welke kinderen en volwassenen moesten komen. Vervolgens drong Stegen er bij de betrokkenen op aan de conferentie bij te wonen.¹⁷ Haar werden de zonden van racisme van de deelnemers geopenbaard, die vervolgens moesten worden beleden en nagelaten.¹⁸ De deelnemers mochten pas vertrekken als aan Lindiwe (in trancetoestand) duidelijk was geworden dat alles in orde was.

Als straf voor de zonde werden peuters, kinderen en tieners bont en blauw geslagen en tot bloedens toe afgeranseld. Hij liet de kinderen eerst bidden voordat ze geslagen werden en daarna danken voor de straf. Sommigen dragen daarvan tot op de dag van vandaag nog letterlijk de littekens en anderen lijden nog onder de traumatische gevolgen van Stegens horror¹⁹. Velen van de slachtoffers hebben het geloof de rug toegekeerd. De onmenselijke lijfstraffen hebben zich tot in het begin van de jaren negentig voortgezet bij de schoolkinderen, aldus de Zuid-Afrikaanse *Evangeliese Alliansie* in haar rapport uit 2000.

Stegens Europese publiciteitscampagne

Stegens grootste wens was zijn opwekking bekend te maken in Europa en evenals zijn leermeester Anton Engelbrecht zijn ervaringen overzee te verkondigen. Hij besepte dat wilde hij succes hebben, hij een boek over zijn opwekking moest publiceren.

Toen Stegen aan het einde van de jaren zeventig met Koch in contact kwam, wist hij hem over te halen een boek te schrijven over de opwekking. Stegen leverde hem hiervoor de gegevens: hij ontwierp een nieuw verleden en verzamelde allerlei wonderen uit zijn praktijk als inheems profeetgenezer en niet alleen van zichzelf²⁰. Hij leidde Koch om de tuin door de werkelijke feiten voor hem te verzwijgen. Koch wist het verhaal van de opwekking zo te schrijven dat het goed viel bij het westerse lezers publiek. Het Engeltalige boek "God among the Zulus" verscheen in 1989 en werd in vele talen overgezet. Onder de naam van Erlo Stegen verscheen het boek "Opwekking onder de Zoeloes". In dit boek legt hij een verband tussen de opwekking van Kwasizabantu en de vroege christelijke kerk, om aan te tonen hoe nauw Kwasizabantu betrokken is bij de 'oergemeente'.²¹

De propagandamachine begon geweldig te lopen. Stegen en zijn teams werden uitgenodigd in diverse Europese landen voor spreekbeurten. Hij organiseerde met behulp van

¹⁷ MABASO B, medewerker van Stegen van 1967-2000, interview op 15-11-2004. Redinger E, ibid. interview op 11-11-2004.

¹⁸ Het accent lag in het bijzonder op de overtreding van racisme, maar ook op andere zonden.

¹⁹ STONE D, voormalig gemeentelid van Claridge, interview op 2-07-2006; Lorentz Freese email d.d. 17-03-2004 aan zijn zwager Erwin Redinger betreffende een waarschuwing aan het adres van Stegen over het slaan van zijn kinderen.

²⁰ XIMBA N, Ximba werkte als Zoeloe-evangelist in Tugela Ferry toen op zekeren dag een analfabetische vrouw naar hem toe kwam. Ze had een verwijzing naar een Bijbeltekst, kocht een bijbel en ging naar Ximba en vroeg hem om de teksten te lezen. Deze gebeurtenis staat opgetekend in God onder de Zoeloes (1990:36) en vond plaats voor de opwekking in 1966 (interview op 14-11-2004).

²¹ STEGEN E, 1989. Opwekking onder de Zoeloes, Loppersum: Stg. Kwasizabantu Zending, pg. 45-48.

zijn broer Friedel conferenties die door duizenden bezocht werden. In een aantal Europese landen werden Kwasizabantu-gemeenten en scholen gesticht.

Voor de Europese jongeren werd het Eurokoor in het leven geroepen. Het is een soort vangnet voor de jeugd. Toelating is alleen mogelijk via de zielzorg, die nauwlettend de jongeren volgt. Alleen zij die absolute reinheid en de strikte scheiding van de seksen nastreven, kunnen lid worden.

de Kwasizabantu beweging in Europa

Christenen van verschillende signatuur die jarenlang naar opwekking zochten, kwamen diep onder de indruk van Stegens boeken, sloten zich bij zijn beweging aan en kwamen in landelijke Kwasizabantu-gemeenten terecht²². In de diensten staat de prediking centraal. Bidstonden, gespreksgroepen, bijbelstudies of celgroepen zijn niet toegestaan. Het gevolg is dat de leden weinig met elkaar van gedachten wisselen.

Leden en medewerkers kennen een enorme offervaardigheid. Zij exploiteren landelijke centra en bieden gratis conferenties aan²³. Doordat zij al hun tijd besteden aan activiteiten van de beweging, ontbreekt hen helaas de tijd om kritisch te denken. Buitenstaanders kijken heel hoog tegen hen op vanwege hun vrijgevigheid en inzet en beschouwen hen als heel goede christenen, te meer omdat zij de buitenstaanders vleien door middel van love-bombing²⁴, zoals in sekten gebruikelijk is.

Uiteindelijk is gebleken dat deze onfortuinlijke Europeanen slechts hun eigen verlangen en voorstellingen op Stegens vermeende opwekking projecteerden, zonder dat het hen iets heeft opgeleverd.

hoe zien de Europese volgelingen Erlo Stegen?

Erlo Stegen is hun grote voorbidder en leidsman. Hij is de Mozes die hen uit het Egypteland van de zonde leidt en naar het beloofde land brengt. Zij worden zalig door in het evangelie te geloven, zoals het door Stegen wordt uitgelegd en de weg te gaan die hij wijst.

Tot degene die het oneens is met Stegen en hem verlaat zegt hij: "Het is krankzinnig om de opgewekte christenen te verlaten, het is absurd. Als iemand zegt God leidt mij er uit, dan is de duivel zijn God. Met zo'n persoon willen wij niets te maken hebben"²⁵.

De loyaliteit aan de leider is dusdanig, dat de volgelingen geen afwijkende mening verdragen of kunnen aanhoren. Aanvallen op de leider(s) worden gezien als rebellie tegen God zelf. Georg Grau, de Duitse leider, stelt Stegen op één lijn met Mozes, de profeten en de discipelen.²⁶

Omdat Stegen zich aan de oppervlakte conformeert aan de christelijke theologie, is het voor gelovigen in Europa moeilijk de invloed van de Zoeloetraditie op de gewoonten van Stegens beweging te herkennen. Te meer omdat zij deze gewoonten verstaan als het resultaat van de opwekking, zoals die door God gewild is.

²² In Duitsland, Frankrijk, Zwitserland, Nederland en België heeft Kwasizabantu centra gesticht.

²³ Zie de jaarlijkse nieuwsbrieven van Kwasizabantu in de diverse landen.

²⁴ Zie de internet encyclopedie 'word iQ' http://www.wordiq.com/definition/Love_bombing

²⁵ Kwasizabantu Familienfreizeit in Melchtal, Zwitserland, 10 augustus 2000

²⁶ GRAU G, brief aan de Duitse leiding d.d. 29-01-1999: "Het was een oorlogsverklaring aan God".

leiderschap

De Stegens oefenen een autoritair leiderschap uit, dat sterk beïnvloed is door de Zoe-loetraditie. Zij regeren als koning (*inkosi*) met Kwasizabantu als stam²⁷ en werken met een niet-gekozen hiërarchische bestuurstructuur zoals in cults en sekten gebruikelijk is. Een mix van geestelijke en zakelijke motieven is hun drijfveer. In de praktijk draait alles alleen om hen zelf. Zij hebben naast het bedrijventerrein op Kwasizabantu ook in Europa zakelijke activiteiten ontwikkeld, om zogenaamd geld te verdienen voor de zending. Dikwijls werken gemeenteleden uit Europa en Zuid-Afrika gratis of voor een sterk gereduceerd loon. De economische sector is momenteel een belangrijke oorzaak van bestaan geworden voor de Stegens²⁸. Zij kennen geen financiële transparantie en publiceren geen jaaroverzichten van hun bedrijven en stichtingen.

De leiders hebben een netwerk van zielzorgers aangesteld, die met hen in nauw contact staan. Deze zielzorgers controleren het leven van de leden, geven hen dwingende adviezen voor partnerkeuze, huwelijk, opvoeding, werk en beïnvloeden zo hun levensloop. Elk lid heeft een eigen zielzorger, bij wie hij zijn zonden "mag" belijden. De zielzorger houdt zich bezig met het verleden en de toekomst van de gelovige: begane zonden moeten worden beleden en er moet gebed gevraagd worden voor te nemen besluiten. Want de zielzorger duldt niet dat God iemand leidt buiten zijn bemiddeling om. De gelovigen komen op deze manier onder mentale bewaking te staan, zonder er zelf erg in te hebben. Ook worden zij psychisch geheel afhankelijk van de zielzorger door steeds opnieuw zijn gunst (en die van God) te winnen en om zeker te zijn dat zij nog steeds op de goede weg zijn. Leden die medewerker willen worden, moeten regelmatig zonden belijden. Ook wordt vertrouwelijke informatie, die het belang van de beweging dient, aan de leiders doorgegeven. Doordat de prediking gericht is op de relatie met God en het begaan van zonden, voelen de gelovigen zich steeds opnieuw schuldig en gedrongen hun zonden te belijden. Zij bezoeken jaarlijks conferenties in Europa om steeds opnieuw hun leven 'met God in orde' te maken bij een zielzorger.

Door zelfonderzoek is de mens continu met zichzelf bezig is. Velen komen in een kramp en blijven zich afvragen wat de reden is waarom God nog niet heeft geantwoord. Want er wordt verkondigd dat God alleen verhoort, ingrijpt of geneest als alle zonden beleden zijn. In een aantal gevallen heeft deze methode geleid tot psychische storingen.

gaat de opwekking nog steeds door?

De leiders leggen er de nadruk op dat de opwekking sinds haar ontstaan in 1966 nog steeds onverminderd voort gaat²⁹ en houden de schijn op dat Kwasizabantu onberispelijk is. Niets is minder waar: zonden die onder andere christenen voorkomen of onder niet-gelovigen, vinden ook plaats bij de leden van Kwasizabantu, zowel bij hoog als bij laag. Het probleem voor de leiders is dat het nastreven van absolute reinheid en heilig-

²⁷ SUNDKLER BGM, 1961. Bantu prophets in South Africa, London: Oxford Un. Press, pg. 140-178.

²⁸ Zie de site van de waterfabriek aQuellé, die goed is voor een jaarlijkse winst van miljoenen <http://www.aquelle.co.za/default.php>

²⁹ Eén van de getuigen, die voor de jury is verschenen van de Evangeliese Alliansie, zegt dat Stegen de medewerkers opdroeg te prediken dat de kracht van de opwekking nog hetzelfde was als in het begin, hoewel zij wisten dat het op propaganda beruste.

heid in de praktijk niet haalbaar bleek. Maar omdat de leiders vrezen dat de leden en buitenstaanders er achterkomen, worden zonden verzwegen en verborgen. Zij laten deze kwesties verdwijnen in de doofpot van het biechtgeheim. Veel affaires die bekend zijn, komen van ex-leden die aangedurfd hebben te getuigen voor de commissie van de Zuid-Afrikaanse Evangeliese Alliansie. Anderen zwijgen, al zijn ze ook uitgetreden. De angst dat hen iets overkomt houdt sommigen zelfs na jaren nog in de greep. Wie van hen de publiciteit zoekt, wordt geïntimideerd met dreigbrieven van Stegens advocaten.

uitwassen: seksuele misdrijven

Mede door de interventies in het liefdesleven vonden er in Stegens beweging seksuele vergrijpen plaats. Het is bekend dat meisjes door een zielzorger werden gedwongen tot seksuele handelingen en daarna voor hoer werden uitgemaakt³⁰. Een ander meisje werd door een jongen van de beweging verkracht en daarna als schuldige aangewezen. Zelfs is er een geval van moord bekend: de dader had regelmatig seks met een jonge vrouw. Toen zij aangaf niet langer door te willen gaan en het aan een zielzorger te vertellen, wurgde hij haar³¹. Ook is een geval bekend van een blank meisje dat zwanger raakte van een Zoeloejongen. Zij liet het kind elders geboren worden en gaf het af voor adoptie. Na verloop van tijd keerde ze terug. Ook bij buitenechtelijke geboortes worden in de regel vrouwen beschuldigd. De leiders geven hen steeds de schuld en laten mannen vrijuit gaan. De slachtoffers worden helaas niet geloofd. Wanneer iemand de leiders vraagt naar het gedrag van de mannen, wordt geantwoord: "Waarom stel je deze vraag? Als God een broeder heeft vergeven, is het verschrikkelijk dat jij niet vergeeft."

De morele druk door de aanspraak op reinheid en heiligheid is zo groot, dat seksuele overtredingen verzwegen worden, alsof ze niet gebeurd zouden zijn. En in plaats de overtreders te bestraffen, worden de slachtoffers beschuldigd en meestal uit de beweging gestoten.

nabeschoewing

De opwekking van Kwasizabantu heeft een spoor van vernieling en verwoesting achtergelaten: gebroken mensen, echtscheidingen, geestelijk en lichamelijk misbruik, afranselingen, maagdelijkheidscontroles, financiële wantoestanden enz.

Sinds de publicatie van de Zuid-Afrikaanse *Evangeliese Alliansie* over Kwasizabantu in het jaar 2000 is er weinig veranderd. De leiding van Kwasizabantu ontkent systematisch alle feiten over aanklachten en machtsmisbruik. Ondanks dat hopen velen, dat er iets zal gaan veranderen. Daar hoort bij dat kritiek openbaar gemaakt moet worden, zodat mogelijke overtredingen bestraft kunnen worden.

³⁰ Natal Witness 31-01-2000: Escape from the mission of fear. Sunday Tribune 06-02-2000: Mission of Malice

³¹ Natal Witness 12-08-2003: Man strangled victim after sex

Verder is het wenselijk dat niet alleen de voormalige leden, maar ook de aanhang begrijpt dat de genade van God niet afhankelijk is van de bijbeluitleg of het charisma van een profetische leider. Ook kan reinheid en heiligheid niet verkregen worden door aan zielzorgers zonden te belijden. Zielzorg behoort mensen niet te knevelen, maar haar doel is bevrijding van gebondenen. De bijbelse theologie heeft vrije mensen op het oog, die voor zichzelf verantwoordelijk zijn. In deze samenhang is juist bij Kwasizabantu op te merken dat heiligmaking geen vrucht is die men zelf kan verdienen, maar dat het Christus is Die rechtvaardig spreekt en niet de mens. Hier is een theologisch oordeel nodig.

over de auteur

Albert Pilon doet sinds 2002 onderzoek naar Kwasizabantu. Hij verzamelde informatie, die een periode beslaat van ruim 40 jaar. Daartoe behoren de eigen publicaties van Kwasizabantu, theologische studies over Kwasizabantu door derden, brieven, krantenartikelen, documenten en het nieuwe bronnenmateriaal dat rond het jaar 2000 beschikbaar kwam. Bovendien maakte hij studie van de Zoeloerelgie en in samenhang daarmee onderzocht hij de positie van de Afrikaanse onafhankelijke kerken (AIC). Hij interviewde tientallen voormalige medewerkers en leden van Kwasizabantu in Europa en Zuid-Afrika. Bij het veldwerk in KwaZulu-Natal trof hij een aantal Zoeloes en blanken die het begin van Stegens opwekking meegemaakt hebben. Omdat dezen tot Stegens eerste medewerkers behoorden, zijn hun verklaringen van grote waarde. Voor een juiste beoordeling is de historische achtergrondkennis van de beweging onontbeerlijk gebleken en is de antropologische context een factor van buitengewoon belang.